

1. kép: Bársonyos görvélyfű (*Scrophularia scopolii*) a Nyerges-erdő szegélyén (fotó: Király G.)

Polystichum aculeatum (L.) ROTH. - Zs: Meződ (Meződi-erdő), gyertyános-tölgyesben.

Dryopteris carthusiana (VILL.) H. P. FUCHS. - Zs: Dvár (Nyerges-erdő), több ponton *Aegopodio-Alnetum*-ban (KS: Kapospula (Kapos-völgy), telepített égeresben. A Külső-Somogyból eddig csupán egyetlen adatát publikálták (Horvát 1943), valószínűleg elterjedtebb.

Dryopteris dilatata (HOFFM.) A. GRAY - Zs: Dvár (Nyerges-erdő), *Aegopodio-Alnetum*-ban égerfák tövében néhány egyed. A Zselicben BORHIDI (1960) fedezte fel, de keleti részéről a fajnak eddig nem volt adata.

Aconitum vulparia RCHB. - Zs: Dvár (Nyerges-erdő, Daruvár), a löszbe mélyen bevágódott, meredek oldalú horhosok *Helleboro dumetoro-Carpinetum*-ában.

Ribes rubrum L. s. str. - Zs: Dvár (Nyerges-erdő), *Aegopodio-Alnetum* forrásos helyén kb. 10 bokor. A Zselicben először KEVEY (1983) találta, azóta több termőhelye ismert. KS: Dvár, Konda-völgy, degradált patakmenti cserjésben egyetlen, bizonyára kivadult tő (Kapospula (Kapos-völgy), telepített égeresben tucatnyi bokor. A *Kaposense* flórajárásból még nem jelezték.

Genista ovata W. et K. ssp. *nervata* (KIT.) SOÓ - Zs: Dvár (Nyerges-erdő), *Tilio tomentosae-Quercetum*

petraeae-cerris tisztásán *Cytisus hirsutus*-szal. A *Somogyicum*-ban BORHIDI (1960) több zselici adatát felsorolja "Quercu-Carpinetum"-ból.

Lathyrus venetus (MILL.) WOHLF. - Zs: Dvár (Nyerges-erdő), *Helleboro dumetoro-Carpinetum*-ban. A Zselic keleti pereméről KEVEY - HORVÁT (1986) térképén nincs adat.

Daphne mezereum L. - Zs: Meződ (Meződi-erdő), *Helleboro dumetoro-Carpinetum*-ban, nedves völgyaljon.

Succisella inflexa (KLUH.) BECK - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy). A Kapos gyomosodó magaskórós partszegélyén több éven keresztül megtalálható volt, valószínűleg vízhozta példányokban. A *Kaposense* területéről korábban nem mutatták ki.

Adoxa moschatellina L. - Zs: Dvár (Nyerges-erdő), *Helleboro dumetoro-Carpinetum* és *Tilio tomentosae-Quercetum petraeae-cerris* átmenetében számos kis szubpopuláció.

Euphorbia peplus L. - KS: Dvár belterületén nyirkos gyomtársulásokban (jellemzően *Oxalis dillenii*-vel együtt), terjedőben.

Heliotropium europaeum L. - KS: Dvár belterületén, taposott gyomtársulásban (1994). Külső-Somogyban alig ismert (MARIÁN 1956).

Teucrium scordium L. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy), legeltetett, taposott mocsárréteken, magassásosokban és csatornapartokon.

Nepeta pannonica L. - KS: Dvár (Konda-völgy), lösz alapkőzeten, másodlagos, száraz gyepekben *Stachys recta*, *Salvia verticillata*, *S. nemorosa*, *Veronica prostrata* fajokkal. Egyetlen külső-somogyi adata (PILLICH ap. HORVÁT 1943) a század első feléből származik (Simontornya).

Melissa officinalis L. - KS: Dvár (Lovaspálya-erdő), szubszpontán. E termőhelyen mezofil viszonyok között, *Quercus robur*, *Tilia tomentosa*, *Carpinus betulus* lombszintű, erősen bolygatott faállomány alatt él.

Scrophularia scopolii HOPPE - Zs: Dvár (Nyerges-erdő), *Helleboro dumetoro-Carpinetum* szegélyében (1994). A következő években már nem került elő.

Veronica catenata PENNEL - KS: Dvár (Konda-völgy). Iszaptársulásban *Eleocharis palustris*, *Mentha pulegium*, *Juncus inflexus* kísérőfajokkal. A *Kaposense* flórajárásból PILLICH (1927) révén egyetlen adata ismert.

Veronica austriaca L. ssp. *teucrium* L. - Zs: Dvár (Szőlőhegy), viszonylag érintetlen száraz löszgyepekben. Az alfajt még nem közölték a Zselicből.

Fumaria parviflora LAM. - KS: Dvár belterületén gyomtársulásban (1994-95). A *Kaposense*-ből még nem közölt, nehezen felismerhető adventív faj (lásd KOVÁCS - PRISZTER 1957).

Draba muralis L. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy). Az általában száraz gyepekben élő faj itt némileg atipikus körülmények között, mezofil kaszálórétben található. Eddig

sem a Zselicből, sem a *Kaposense* flórajárásból nem említették.

Draba nemorosa L. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy). Termőhelyspektruma a Kapos-töltés igen száraz *Bromus tectorum*-os gyepeitől a mezofil kaszálórétékig terjed. A Zselicből eddig nem ismert.

Arabis auriculata LAM. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy), homokos platón pionírként *Saxifraga tridactylites*, *Sedum sexangulare*, *Arabidopsis thaliana* társaságában *Festuca sulcata*-gyep szabad talajfelszínű foltjain. Zs: Dvár (Szőlőhegy), útmenti száraz rézsún. SIMON (1992) alapján a *Somogyicum*-ra új.

Cardamine hirsuta L. - KS-Zs: Kospula (Kapos-völgy), telepített égeres szegélyében. A Külső-Somogyra új.

Sisymbrium strictissimum L. - KS: Dvár (Lovaspálya-erdő). Degradált kocsányos tölgyes nedves nyiladékan. A Külső-Somogyból még nem közölték.

Solidago canadensis L. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy), a Kapos-part magaskórósaiban. Kevés hazai adattal rendelkező adventív faj.

Aster tradescantii L. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy). A Kapos-part magaskórós növényzetében *Aster novibelgii*, *Polygonum* spp., *Bidens* spp., *Brassica nigra* társaságában ("*Bidentetum frondosae-tripartitae*"). SIMON (1992) csak az alföldi nagy folyók árteréről jelzi.

Bidens cernua L. - Vs: Mágocs (Halastavak - Raffai tanya), Dvár (Béka-tó); leeresztett, iszapos tömederben (1993), illetve csatornaparti magaskórósban (1996); KS: Dvár: Tüskei-halastavak, iszapos gyomtársulásban (1997).

Bidens frondosa L. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy), a Kapos-part magaskórós növényzetében a *B. tripartita*-hoz hasonló szerepű, de itt annál gyakoribb faj. A *Praeillyricum* flóraidékre új.

Centaurea spinulosa ROCHEL - KS: Dvár (Konda-völgy). Lőszhátak legeltetett, degradált xerofil gyepeiben. A Külső-Somogyra új.

Chondrilla juncea L. - KS-Zs: Dvár, a Kapos-völgy száraz, bolygatott homoki gyepeiben; Vs: Mágocs (Hosszú-rét), útszéli gyomnövényzetben. Soó (1970) szerint a Külső-Somogyban ritka, HORVÁT (1943) is csupán néhány adatát ismerteti.

Cerastium dubium (BAST.) GUEPIN - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy). mocsárrét és magassásos átmenetében. Eddig egyik flórajárásból (*Kaposense*, *Somogyicum*) sem közölték.

Amaranthus deflexus L. var. *rufescens* (GODR.) THELL. - KS: Dvár belterületén gyomtársulásokban, falak mellett terjedően. A törzsalakot Dombóváron már BOROS (1938) megtalálta.

Ulmus laevis PALL. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy), egyetlen törzs *Acer negundo*-alkotta erdőcskében, KS: Dvár (Lovaspálya-erdő), degradált mezofil tölgyes-fragmentumban számos egyed.

Sagittaria sagittifolia L. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy), a

2. kép: Szép állományokkal rendelkezik a Nyerges-erdőben az epergyöngyike (*Muscari botryoides*) (fotó: Király G.)

Kapos szegélyében. Legközelebbi előfordulását az Alföld pereméről (Simontornya) jelzik (PILLICH ap. HORVÁT 1943).

Muscari botryoides (L.) MILL. ssp. *transsylvanicum* (SCHUR) Soó - Zs: Dvár (Nyerges-erdő). cseres-tölgyes szélén és tisztásán százas, gyertyános-tölgyesben tizes nagyságrendben.

Polygonatum latifolium (JACQ.) DESF. - Zs: Dvár (Nyerges-erdő), égerligetben és gyertyános-tölgyesben. A Zselicből elsőként KEVEY (1980) említi. KS: Dvár (Lovaspálya-erdő), mezofil tölgyes maradványfoltban.

Luzula pilosa (L.) WILLD. - Zs: Dvár (Nyerges-erdő), *Aegopodio-Alnetum* és *Helleboro dumetoro-Carpinetum* átmenetében.

Chlorocyperus glomeratus (L.) PALLA - Vs: Mágocs (Halastavak - Raffai tanya). Gyomnövényzetben, iszapon *Chenopodium rubrum*, *Cyperus fuscus*, *Polygonum lapathifolium*, *Rumex maritimus*, *Veronica anagallis-aquatica* társaságában (1993). A *Sopianicum*-ot tekintve új.

Schoenoplectus tabernaemontani (C. C. GMEL.) PALLA - Zs: Dvár (Nyergesi-tó). A Zselicből korábban ismeretlen volt.

Carex paniculata JUSSL. - KS: Dvár (Tüskei-horgásztó), másodlagosan létrejött, *Salix alba* és *S. fragilis* alkotta mocsaras erdőben.

Carex cuprina (Sándor) NENDTV. - Korábban a *Carex vulpina* L. alfajaként tárgyalt taxon, hazai elterjedése

meglehetősen hiányosan ismert. Dombóvár környékén mocsárréteken, csatornapartokon rokonfajánál gyakoribb. Leőhelyei: Zs: Dvár (Nyergesi-tó), KS: Dvár (Kapos-völgy, Konda-völgy, Tüskei-horgásztó).

Carex pseudocyperus L. - KS: Dvár, a Tüskei-horgásztó kialakulóban lévő magassásos szegélyében. HORVÁT (1943) csak a *Kaposense* északi pereméről (Balatonpart) sorolja fel előfordulásait.

Trisetum flavescens (L.) R. et SCH. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy), franciaperjés kaszálón. A *Kaposense*-ből eddig nem jelezték.

Lemna gibba L. - KS-Zs: Dvár (Kapos-völgy), a Kapos lebegő hínártársulásaiban. A *Kaposense* területén csupán a Balaton mentén találták (BORBÁS 1900).

Irodalom

- Borbás V. (1900): A Balaton tavának és partmellékének növényföldrajza és edényes növényzete. - Kilián Frigyes M.K. egyetemi könyvtáros Bizománya, Budapest, pp.: 431.
- Borhidi A. (1957): Adatok Belső-Somogy flórájához. - Botanikai Közlemények 47: 107-108.
- Borhidi A. (1958): Belső-Somogy növényföldrajzi tagolódása és homokpusztai vegetációja. - MTA Biológiai Csoportjának Közleményei 1: 343-378.
- Borhidi A. (1960): Neue Beiträge zur Kenntnis der Flora und Vegetation des Florendiskrites *Somogyicum* in Süd-Transdanubien. - Annales Universitatis Scientiarum Budapestiensis, Sectio Biologica 3: 89-92.
- Borhidi A. (1984): A Zselic erdei. - Dunántúli Dolgozatok (A) Természettudományi Sorozat 4: 1-145.
- Boros Á. (1938): Florisztikai közlemények II. - Botanikai Közlemények 35: 310-321.
- Boros Á. (ined.): Kéziratos útinaplók, 1915-1972. - Természettudományi Múzeum Növénytára.
- Farkas S. (1990): Tolna megye védett növényei. - Babits Füzetek 4., Szekszárd, pp.: 250.
- Horvát A. O. (1942): A Mecsek hegység és környékének flórája. Flora regionis montium Mecsek. Magyar Flóraművek IV. - Ciszterci Rend Kiadása, Pécs, pp.: 160.
- Horvát A. O. (1943): Külsősomogy és környékének növényzete. - Borbásia 6: 1-70.
- Kevey B. (1978): Az *Allium ursinum* L. magyarországi elterjedése. - Botanikai Közlemények 65: 165-175.
- Kevey B. (1980, 1983, 1985, 1987-88, 1989, 1993): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez I. - Botanikai Közlemények 67: 179-182.; II. - 70: 19-23; III - 72: 155-158; IV. - 74-75: 93-100; V. - 76: 83-96; VI. - 80: 53-60.
- Kevey B. - Horvát A. O. (1986): Die Verbreitung einiger submediterraner Pflanzenarten in Südost-Transdanubien. - Verhandlungen der Zoologisch-Botanischen Gesellschaft (Wien) 124: 23-40.
- Kovács M. - Priszter Sz. (1957): Kiegészítések és adatok "A magyar növényvilág kézikönyvé"-hez. - Botanikai Közlemények 47: 87-93.
- Marián M. (1953): Új adatok Somogy flórájának ismeretéhez. - Rippl-Rónai Múzeum Évkönyve, Kaposvár, sep. pp. 2.
- Marián M. (1956): Újabb florisztikai adatok a somogyi flóra ismeretéhez. - Rippl-Rónai Múzeum Évkönyve, Kaposvár, sep. pp. 2.
- Papp J. (1954): A *Lotus uliginosus* Magyarországon és néhány új florisztikai adat. - Botanikai Közlemények 45: 267-271.
- Pillich F. (1927): Adatok Tolnamegye flórájához. - Magyar Botanikai Lapok 26: 94-97.
- Priszter Sz. (1960): Megjegyzések adventív növényeinkhez. - Botanikai Közlemények 48: 265-277.
- Simon T. (1992): A magyarországi edényes flóra határozója. - Tankönyvkiadó, Budapest, pp.: 892.
- Soó R. (1964, 1966, 1968, 1970, 1973, 1980): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve I-VI. - Akadémiai Kiadó, Budapest.

ANGABEN ZUR FLORA VON SÜDOST-TRANSDANUBIEN

GERGELY KIRÁLY

In der Studie werden die wichtigsten Ergebnisse der floristischen Forschung der Umgebung von Dombóvár zusammengefaßt. Dieses Areal liegt im Zentrum von Südost-Transdanubien, am Zusammentreffen von drei aus pflanzengeographischen Standpunkt unterschiedlichen Kleingegenden. Im Norden wird's von dem Külső-Somogyer (Florendistrikt Kaposense), im Süden dem Zselicer Hügelland (Somogyicum), bzw. von südöstlicher Richtung dem sogenannten "Völgység" (Sopianicum) umgerandet. Zwischen den obererwähnten Landschaften erstreckt sich der Kapos-Tal; sowohl westliche Florenelemente, als auch einige Pflanzen der Großen Ungarischen Tiefebene zu finden sind.

Im Forschungsgebiet wurden von 1992 bis 1997 nahezu 700 Arten nachgewiesen, von denen hier die Angaben der 47 bemerkenswerten Taxa ausführlich dargelegt werden. Neufunde sind für das Florenbezirk Praeillyricum *Bidens frondosa*, für den Florendistrikt Kaposense *Ribes rubrum*, *Succisella inflexa*, *Fumaria parviflora*, *Draba muralis*, *Cardamine hirsuta*, *Sisymbrium strictissimum*, *Cerastium dubium* und *Trisetum flavescens*; den Sopianicum *Chlorocyperus glomeratus*. Am Kapos-Ufer kommen auch Adventivpflanzen (*Solidago canadensis*, *Aster tradescantii*) vor, die früher nur am Überschwemmungsgebiet unserer großen Flüssen angezeigt wurden.

A szerző címe (Author's address):

KIRÁLY GERGELY

Soproni Egyetem, Növénytani Tanszék,

Sopron 9400, Ady E. u. 5.